

[Automatisk tekstet av Autotekst med NB Whisper. Kan inneholde feil.]

[SPEAKER_01]

Velkommen til Oppsummert kunnskap, en podkast fra Kunnskapssenter for utdanning ved Universitetet i Stavanger.

Dette er podkasten for deg som syns det er vanskelig å navigere i all forskningen som fins for utdanningssektoren, for deg som vil holde deg faglig oppdatert, men som ikke alltid har så mye tid til rådighet.

Vi finner forskning for deg, sånn at du kan holde deg oppdatert enklest mulig.

Mitt navn er Elaine Munthe, og jeg er leder av Kunnskapssenter for utdanning.

Og akkurat i disse dager så jobber Kunnskapssenteret med et oppdrag fra Utdanningsdirektoratet, som skal munne ut i et kunnskapsgrunnlag om digitalisering i grunnopplæring.

Og da har vi sett på forskning om bruk av digitale læremidler, ressurser og verktøy, òg i yrkesfaglig opplæring i videregående skole.

Og det er det vi ønsker å komme litt mer under huden på nå.

Og finne ut litt mer om hvordan en jobber med digitale midler i yrkesfaglig opplæring i videregående skole.

Og da har jeg fått med meg to personer her i salen.

Altså én her sammen med meg, og én som er på telefon.

Og du som er sammen med meg, Kenneth, kan du introdusere deg sjøl litt?

[SPEAKER_02]

Ja, mitt navn er Kenneth Horpestad.

Jeg jobber som lærer på salgs, service og reiseliv på Bryne videregående og er fagkoordinator òg for den undervisninga på Bryne.

[SPEAKER_01]

Og så har vi én som sitter et ganske annet sted.

Og Henning, vil du introdusere deg sjøl?

[SPEAKER_00]

Jeg heter Henning Fjørtoft, jeg jobber som professor på institutt for lærerutdanning i Trondheim.

Og har jobba i mange år med ulike forskningsprosjekter om vurdering i skolen.

[SPEAKER_01]

Og da har vi ulike kompetanser til stede her, og sikkert mange spennende innfallsvinkler på tematikken, men vi skal bare gå på deg tror jeg først, Kenneth, bare for å høre litt om hvordan er det du bruker teknologi, digitaliseringsmulighetene, i din undervisning?

[SPEAKER_02]

Jeg kan si litt innledningsvis om ... Jeg har jo en bakgrunn fra næringslivet.

Har begynt å jobbe som lærer for ca. ti år siden.

Helt siden jeg starta som lærer, har målet vært å gjøre undervisninger så praktisk som mulig, så nær arbeidssituasjonen som mulig.

Det er øg styrende for mye av det jeg velger å gjøre når det gjelder digital undervisning.

Jeg vil gjerne gjøre ting slik at de vil kjenne igjen når de kommer ut i arbeidslivet.

For noen år siden begynte vi å jobbe med nettbutikk, f.eks.

Én ting er å lære teoretisk det som ligger bak en nettbutikk, men jeg tror at spesielt elever på yrkesfag har veldig mye igjen for å lære det praktiske.

Hvordan er det du faktisk lager en nettbutikk?

Det er styrende for valget, det er kompetansen først.

Hvilken kompetanse er det de trenger å ha i arbeidslivet?

Og hva slags verktøy må en bruke for å ha en kompetanse som er nyttig når en begynner i arbeid?

Mange av våre elever kan få en kunnskap om som gjør at de kan få en posisjon ganske tidlig i den klassen de eventuelt begynner å lære eller begynner å arbeide seinere.

På grunn av at de kan noe som kanskje ikke sjefen deres kan, eller osv.

[SPEAKER_01]

Og hvor enkelt er det egentlig, dette her som du snakker om?

[SPEAKER_02]

Det er ikke enkelt.

Med tanke på fagfornyelsen, da.

Så når vi begynte å få kompetansemål og skulle finne en løsning på hvordan vi skulle gjøre dette ...

Så starta jo det arbeidet egentlig et halvt år før undervisninga begynte.

Jeg begynte å jobbe med dette ca. desember året før vi skulle gjøre det.

Og satte sammen og tenkte på hvordan vi skal finne en løsning.

Det som er spesielt for kompetansemålet på ...

Og fra nå, det at de er veldig praktiske, som betyr at det er vanskelig å løse dem i en tradisjonell klasseromsundervisning.

Kan gi et lite eksempel.

Vi har et kompetansemål som f.eks.

heter 'Planlegge og gjennomføre en markedskampanje til en selvvalgt målgruppe'.

Og så litt til.

Men det ligger jo veldig mye i dette med å gjennomføre.

Og hvis du skal gjennomføre, så må du jo faktisk ut og gjøre en jobb, da.

Da må du jo faktisk ut og finne et oppdrag, noe du kan løse.

Og så må du finne en måte å sette dette sammen på.

Og det valgte jo vi å løse med å lage et konsept der vi jobba med ...

Med noe som vi kaller for Visit Jæren.

Der vi har lagd en Instagram-konto og en blogg.

Og tenker at vi skal knytte markedsaktiviteter på denne bloggen, da.

Men det krever mye både arbeid og kompetanse for å klare å få de teknologiske tingene til å henge sammen med dette.

[SPEAKER_01]

Ja, men det er ikke noe sånn ferdig pakke?

[SPEAKER_02]

Det er ikke noen ferdige pakker.

Nei, altså, de fins jo for så vidt i ... Altså, det er jo systemet som kan fikse og håndtere dette ærendet.

Vi har jo valgt å bruke et slags hubspot som kan brukes til dette.

Men det å sette det opp og få det til å fungere, det er allikevel en ganske stor jobb.

[SPEAKER_01]

Og for elevenes del?

Gå inn i denne type undervisning og læring i forhold til mer tradisjonell.

Hva krever det av dem?

[SPEAKER_02]

Det krever jo at ... Disse elevene som jeg gjennomførte prosjektet med i fjor, hadde jeg hatt en god del av fra Vg1, og dette var på Vg2 i fjor.

Det krever at du kjenner elevene godt.

At du kan stole på dem, og at de stoler på deg.

For du må på en måte slippe ... Du må slippe litt kontroll.

Vi kjørte jo et prosjekt der vi hadde et rollespill.

Der vi ut ifra dette Visit Jæren-konseptet fikk et oppdrag om å lage et arrangement fra en kunde.

Og styrte det akkurat som vi ville gjort om det var et prosjekt i en vanligere bedrift.

Med fire forskjellige team, med forskjellige personer som styrte seg selv.

Det er en helt annen måte å tenke på og jobbe på enn det du gjør til vanlig i et klasserom der du gjerne har en oppgave.

Her har vi jobba med dette i over to måneder.

Og da må vi kunne stole på at folk ønsker å gjøre den jobben og erfaringen er jo at alle bidro.

Alle ønsket å være med og gjøre noe som var noe mer enn det som de var vant med å gjøre.

Det vi egentlig ser, er at de kan vise forskjellige sider, forskjellige styrker.

Det er den første gangen jeg har vært med på Norge i skolen der vi har levert noe så i hele gruppa, der vi ikke står og kjemper om egne resultat, men faktisk leverer et prosjekt sammen og står og kjenner på at ja, her har vi gjort dette sammen.

Så det var en kjempegod opplevelse.

Og elevene var veldig, veldig aktive.

[SPEAKER_01]

Men det du sier der er jo at de får vist forskjellige sider av seg sjøl, og Henning, altså dette handler jo òg om vurdering, og hvordan klarer lærere å vurdere, og hva krever det nå av lærerne å gå inn i helt nye former for vurdering?

[SPEAKER_00]

Det er gøy å høre på det som Kenneth forteller.

Og det ligner mye på det vi har opplevd i partnerskapene vi har hatt med videregående skoler i Trøndelag.

Vi hadde et femårig prosjekt for noen få år siden, der vi jobba spesifikt.

... og kompetanseheving på vurdering og utvikling av vurderingskulturer.

Det hadde mange skoler med yrkesfag med.

Mye av det Kenneth snakker om, kan vi kjenne oss igjen i. For det første, nye vurderingsmuligheter betyr at det kan skje nye former for læring i klasserommet.

Men det betyr også at det skjer noe med lærernes læring.

Den profesjonelle læringa som lærere må gjøre på arbeidsplassen, blir sterkt påvirket av det.

Det vi ser i yrkesfagene spesielt, er at digital levering gir en del nye muligheter.

Det åpner for mer yrkesnære eller virkelighetsnære typer oppgaver.

Mer typer samarbeid.

Det er definitivt et alternativ til det vi kan kalle den tradisjonelle teori-klasseromsundervisninga i yrkesfag, og sånn penn-og-papir-format og sånne ting.

Men vi vet at det er krevende òg.

Det finnes mye forskning som viser at hvis du bare gir elever eller lærere flere digitale ressurser, så skjer det ikke nødvendigvis noe med vurderinga.

Hvis du putter PC-er og iPad-er inn i et klasserom, så er det ikke sikkert at vurderingspraksisen endrer seg.

Det er ganske mye arbeid for lærerne å legge om denne praksisen, sånn at den fungerer godt og at det gir samsvar mellom det og det.

Det jeg syns er spesielt interessant er at det er mange som nylig har påpekt at det er veldig lite teori om hvordan vi kan gjøre dette i praksis.

Det er noe som har interessert meg som forsker, og spesielt det å samarbeide.

Vurderer du annerledes nå i sånne prosjekter enn ellers?

[SPEAKER_02]

Vurdering er òg noe vi har fått en ny utfordring på i forhold til de nye vurderingsforskriftene.

Det vi gjorde i dette prosjektet i fjor, var at vi, for at det skulle være så realistisk som mulig ...

Så bestemte vi oss for at vi skulle ikke ha noen vurdering i det hele tatt mens vi gjennomførte prosjektet.

Det dreier seg om å skape en så virkelig situasjon som mulig.

Og så gjennomførte vi da vurdering i fagsamtaler i etterkant.

Da brukte vi et program som heter QuizLet, til å gjøre en prepping før fagsamtalene.

Også et veldig godt verktøy for bl.a. å lære begrep og øve på ting.

Og min erfaring var jo at ... Vi har jo fått en utfordring i forhold til dette med dybdelæring òg, og at vi har kommet mye dypere inn i kompetansen enn vi har gjort på noen vurderinger jeg har gjort tidligere.

De fagsamtalene var av utrolig høy kvalitet.

At vi hadde dem i gruppe, var en veldig god måte å gjøre det på.

Da kan de spille litt på hverandre, og få en læring i selve vurderingsprosessen.

Det opplevde jeg.

Nå jobber vi med å drive med litt mer karakterdempa undervisning.

Så det kan være jeg hadde bestemt meg for å gjøre det på en annen måte nå enn jeg gjorde da.

Og vi har prøvd å vurdere underveis der.

I det prosjektet driver de med underveisvurdering i form av at du gir tilbakemeldinger hele veien.

Det er bare at du gir ikke en karakter, da.

Den sørger vi for å være en helt egen del av.

Men det påvirker jo måten vi jobber på.

[SPEAKER_01]

Og du er òg inne på, som Henning sier, at en trenger ulike typer kompetanser nå òg.

Og kompetanse i å vurdere kanskje òg på ulike måter.

Og bruke òg verktøy i kompetansearbeidet, i vurderingsarbeidet.

Så det er jo utrolig mange nye ting som kommer inn i bildet.

Og så utvikler jo òg arbeidslivet seg hele tiden.

Det er jo stadig noe nytt som skjer.

Altså, hvordan klarer en å henge med?

[SPEAKER_02]

Det er jo litt sånn at vi kan jo ikke henge med på alt.

Vi må på en måte bestemme oss for hva vi skal satse på, hva vi skal gjøre.

Og når vi jobber med sosiale medier, har vi valgt å jobbe med Facebook og Instagram.

Vi kan jobbe med TikTok og alle forskjellige andre verktøy i tillegg.

Men det er uansett nisjemedier.

Så det å lære det overordna med noen eksempler på digitale medier, det tror jeg vi må slå oss til ro med at det er godt nok.

Vi kan ikke kunne alle disse verktøyene.

Og så er det òg at vi har mulighet for å samarbeide med næringslivet.

Det har vi òg gjort.

Når vi skulle jobbe med kunderelasjonssystemet, gjorde vi en avtale med en lokal bedrift.

De har en ekspertkompetanse på dette, mens vi har en begynnerkompetanse.

Med et samarbeid som kan vare over litt tid, kan vi bygge den kompetansen sammen med aktører fra utsida.

Så det er òg en måte å jobbe på.

[SPEAKER_01]

Dere har et samarbeid med videregående skoler.

Er det noe samarbeid med næringslivet i forhold til utvikling av det praksisnære?

Vet du noe om det?

[SPEAKER_00]

Det kan jeg ikke si noe om helt konkret.

Men de som jobber med yrkesfaglærerutdanning hos oss, har et tett samarbeid med yrkeslivet.

Og ikke minst fordi den som skal ta yrkesfaglærerutdanning, må bli kjent med andre yrker enn de selv er faglært i. Det å skape en autentisk sammenheng eller virkelighetsnær praksisnær sammenheng rundt det, det er helt sentralt.

Hva kan man regne som yrkesretning, eller hva kan man regne som virkelighetsnært?

Det varierer litt mellom ulike fag.

I naturbruk f.eks.

kan det like gjerne handle om at de tar tak i at elevene har med seg ulike forståelser av hva ressursforvaltning er eller hva bærekraft er.

Og at det påvirker også deres egen identitet.

Hvordan de har vokst opp i naturbruket og hva slags holdninger de har til det.

Om det samsvarer med politisk forståelse og bærekraft osv.

Det varierer mellom fag.

Vi så det òg i måten som yrkesfaglærerne brukte skriving på.

Mellom de ulike yrkesfagene så var det stor uenighet om hvor nyttig video var.

Noen lærere mente video var kjempeviktig, for vi kan spare tid i klasserommet.

Vi slipper å snakke om teori, og så kan vi bare vise en film først.

Og så kan vi bruke mesteparten av undervisningstida på kjøkkenet eller på velgestedet.

For da kan elevene lære korrekte arbeidsprosedyrer.

Noen mente det var praktisk, mens andre syns videoen er vanskelig å bruke.

Du kan ikke fylle med verken små barn i barnehage eller eldre mennesker på sykehjem.

Vi må være klar over hvor forskjellige yrkesfagene faktisk er.

Som en doktorgradsstudent som jeg har skrevet, finnes det enkle løsninger. De passer for ingen.

Vi er nødt til å ha differensiering mellom yrkesfagene.

[SPEAKER_01]

Og det tenker jeg gjør det litt komplisert for de som utvikler ressurser og læremidler osv., men òg veldig dyrt.

Fordi det er veldig mye forskjellig som skal til.

Kenneth, hvor lett er det for deg å få tak i læremidler og ressurser som passer som hånd i hanske til det du skal gjøre?

[SPEAKER_02]

Jeg hang meg litt opp i noe du sa tidligere, Henning.

Undervisningsopplegget for den digitale kompetansen er jo nesten helt fraværende.

Ser du på NDLA og i fagpuckene våre, så er det liksom et skjermbilde av Google-annonser.

Det er stort sett det som fins.

Læremidlene våre er veldig dårlige på de digitale løsningene som brukes, i vår bransje iallfall.

Det betyr jo òg at du må egentlig skape alt sjøl.

Du bygger selvfølgelig på teorier og sånt som står i bøkene, men du må egentlig sette alt sammen på en egen måte.

Benytte ressurser som finnes rundt deg, gå på kurs, lære de tingene som du trenger å lære.

Hvis du skulle f.eks. satt sammen et læringsopplegg for digital annonsering ...

Så må du sannsynligvis både ha et godt beskrevet opplegg gjennom en del av, eller fagbok.

Men det kan godt være et tema å ha et kurs i tillegg.

For å vise hvordan er det faktisk du gjennomfører dette.

Og de er vanskelige å finne i skolesammenheng.

Du må gjerne ut forbi skolen og se på ... Altså, de kursene jeg har gått på, har vært gjennomført egentlig for nystartede bedrifter og sånne typer ting, som gjør at du kan få den kompetansen som du trenger.

Så det er komplisert å sette dem sammen sånn som det er nå.

Og òg dette med at vi er ... Altså, vi jobber med kompetanse hver dag.

Men vi er utrolig dårlige til å dele den kompetansen som vi faktisk har.

Vi har ikke noe system for å dele dette på nasjonalt nivå, f.eks.

Vi har jo en organisering på fylkesnivå der vi har forum der vi kan dele ting.

Men det er ikke noen arena for deling nasjonalt.

Jeg mener at f.eks. den delen av den burde hatt en delingsarena i tillegg til det læringsinnholdet som ligger der.

Sånn at du har mulighet for å dele gode undervisningsopplegg.

Det er ikke noe folk bare gjør gratis.

Det er ikke alle som bare gjør det for å vise eller andre at de har gjort noe.

Men kanskje må du også ha et insentivsystem.

Kanskje må du ha et belønningssystem som sier at hvis du har delt noe, så får du på en måte en ...

En eller annen form for belønning for å gjøre det.

Men hvis det er gjort noe f.eks. i Trondheim innen salg, service og reiseliv ... Jeg skal være heldig for at jeg finner ut av det.

Ellers må jeg bruke veldig mye tid på å søke meg rundt.

Og da er det kanskje av og til enklere bare å gjøre det sjøl på ny.

Og det burde vært mye enklere hvis det var gjennomført noe som var bra, som fungerte godt.

Og finne ut hvem det er som har gjort det, og klare å finne ut noe om de erfaringene de har gjort.

[SPEAKER_01]

Og du peker på et nasjonalt system, ikke mange smågrupper på Facebook?

[SPEAKER_02]

Ja, det er jo òg det at disse som har jo forskjellige Facebook-grupper, som både er dronningene for digitale lærere ...

Det blir feil at dette skal overlates til Facebook.

Det burde vært et system som vi kunne bruke, som var nasjonalt, som dekket hele landet og alle fylkeskommunene.

Jobber du med norsk og engelsk og matematikk, så er det fag som er såpass store at du har masse erfaringer, det jobbes masse med det òg i forskning osv.

Men jobber man med et yrkesfag, så er man med en gang en del av en mindre gruppe.

Vi er jo en storskole som har kolleger som vi kan jobbe sammen med, men noen har ikke.

Noen har vært fag òg.

Så har vi én lærer som har dyp kompetanse på det.

Og da å ha arenaer for å samarbeide på tvers av skolene, det tror jeg er viktig.

[SPEAKER_01]

Så det er absolutt én ting du kunne tenkt deg å se videre?

[SPEAKER_02]

Ja, og dette er jo litt ut ifra at jeg har jobba de første fire årene, så jobba jeg i Accenture som konsulent, og de òg lever av kompetanse, akkurat som jeg gjør.

Og de vet hva de lever av, de vet at den kompetansen som medarbeiderne deres har, det er det som avgjør kvaliteten på det de leverer til kundene sine.

Derfor har de systemet der du kan, hvis du skal starte et nytt prosjekt, så kan du søke i en database, og så kan du få opp eksempel på prosjekter som har vært tilsvarende.

Om det skal være i Bulgaria eller i USA eller i Kina, det har ingenting å si.

Det er det systemet som på en måte kan gi deg en prosjektbeskrivelse, du kan få en kontaktperson, du kan ringe til dem og snakke med dem.

Det er med utgangspunkt i at en vet at det er kompetanseutvikling en holder på med.

Da burde det òg vært sånn i skolesystemet at vi har mye større vekt på den kompetansen som vi har, og deling av den kompetansen.

[SPEAKER_01]

Og en annen ting som vi skal avrunde litt med, det er en annen problemstilling som vi ser ikke minst når vi jobber med kunnskapsoversikter.

Og det er at det er veldig lite forskning på yrkesfagene i det hele tatt.

Så jeg tenker nettopp det som du sier, det er jo erfaringene deres og hva dere har utvikla, som er det primære.

Og det er veldig lite forskning å støtte seg på i forhold til yrkesfaglig utdanning.

Hva tenker du om det?

Hvorfor har vi så lite forskning på dette feltet?

[SPEAKER_00]

Det er nok sammensatte spørsmål, men noe er jo så enkelt som at det er så ufattelig mange fag vi snakker om.

Sist gang jeg hørte et tall, var det noen som sa at det finnes ca. 200 fag i videregående opplæring.

Vi har jobba sammen med skoler som har noen av de sjeldne fagene.

For noen dager siden var jeg på programfag i e-sport.

Vi har hatt partnerskap med en skole som har børstemakerutdanning.

Det er små fag med ledere som er sårbare.

Ikke nødvendigvis at man har hatt en kultur for å skrive lange rapporter og prosedyrebeskrivelser og den type ting i sånne fag, for det har ikke lærere tid til.

Det er et veldig godt poeng, det som Kenneth sier, at vi mangler en nasjonal database for å se hva andre har gjort som har vært vellykka, eller som kanskje også ikke har fungert så bra som vi kan lære av.

Men jeg har lyst til å tilføye at selv nede på enkeltskolenivå mangler vi også sånne delingstradisjoner på mange skoler.

De skolene vi har vært i partnerskap med, der har vi spurt dem hvordan de tenker

Det er et spørsmål mange av rektorene allerede refererte over.

De gamle prosjektene bare dør av seg selv.

Noe vi har sagt har vært obligatorisk i våre partnerskap, er at når et prosjekt eller en satsing på en skole skal være ferdig, så skal skolen ha en intern forsknings- og utviklingskonferanse med en hovedinnleder og med sesjoner der alle lærerne deler fra sine erfaringer.

Vi vet at det ikke har vært tradisjon for det på alle skoler.

Da får de ulike yrkesfagene få se på hverandre, og fellesfaglærerne får se hva programfaglærere gjør osv.

på tvers.

Det har vært veldig konstruktivt.

Men det krever at skolene bygger opp en utviklingsorientert kultur som gjør det meningsfylt for yrkesfaglærerne å delta.

[SPEAKER_01]

Ja, og det er noe som vi sannsynligvis må jobbe med i alle år framover òg.

For er det et felt der skjer veldig mye utvikling på, så er det jo ikke minst altså innenfor digitalisering.

Så jeg får bare ønske dere henne lykke til videre.

Med ditt arbeid, og håper vi kan få snakke med deg igjen en gang for å høre på andre eksempler og andre måter å jobbe på, og om en kanskje har kommet litt lenger med den nasjonale delingen, og med den lokale delingen.

[SPEAKER_02]

Ja, det hadde vært spennende.

[SPEAKER_01]

Takk skal du ha, Henning.